

Jan van Hout krijgt zijn steen

Leidse historici praten over stadssecretaris als 'over een opa die nog maar net dood is'

Aad Rietveld
a.rietveld@hdcmedia.nl

Leiden * Hij deelt al een beeld in het Plantsoen met Willem van Oranje, Janus Dousa en Pieter van der Werf, er zijn een kade en een brug naar hem vernoemd en op een gevel in de Drie Octoberstraat prijkt zijn gedicht 'Vruntschap'. Dat is niet genoeg, vindt de vereniging die zijn naam draagt. Dus wordt morgen in de Leidse Pieterskerk een gedenksteen onthuld voor Jan van Hout. Dat verdient hij, vindt historicus Piet de Baar. „Er zijn veel verdienstelijke Leidenaars geweest, maar de meest verdienstelijke onder hen was Jan van Hout.”

De leden van de historische vereniging Jan van Hout zijn lyrisch over de veelzijdige man die van 1564 tot 1609 de stadssecretaris van Leiden was. Dat is geen wonder. De bibliotheek en de archieven die hij achterliet zijn een bijna onuitputtelijke bron van onderzoek. „Soms praten we over hem als over een opa die nog maar net dood is”, schetst Kees Walle. „Heel veel historici zijn schatplichtig aan Jan van Hout.”

Al jaren leggen de verenigingsleden een krans in de Pieterskerk, op de plek waar Jan van Hout en zijn vrouw Lysbeth van Wing, zijn ouders en kinderen begraven lagen. „Maar er is op die plek geen verwijzing naar Van Hout te vinden. Dat is te gek”, vindt Van Houts biograaf Karel Bostoën. Maar daar komt verandering in. Op de gedenksteen die morgen wordt onthuld, staat 'stadssecretaris, dichter en vernieuwer, Jan van Hout, 1542-1609. HIER BEGRAVEN'. Op de steen, ontworpen door beeldend kunstenaar Jan Kleingeld, staat ook het gedicht dat Van Hout schreef voor op zijn dubbele grafsteen.

De zielen, rustende in den Heer,

Portret van Jan van Hout.

der dooden lijven, die men ziet bedelven, behouven u gebedt niet meer: Bidt voor uwen naesten, en uzelfen. „Dat is een aanval op de katholieke kerk”, legt Walle uit. „Die liet mensen bidden en aflaten kopen om hun overleden naasten uit het vagevuur te redden. Van Hout geloofde niet in het vagevuur.” Dat blijkt ook uit zijn testament, waarin hij zich een waar protestant toont. Als hij 'door Christus tot de eeuwige zaligheid geroepen

wordt', dan gebeurt dat, schrijft hij 'alleen uyt louterer genade'. Van Hout moet in zijn werkzame jaren weinig geslapen hebben, zeggen de leden van de vereniging. Behalve stadssecretaris was hij notaris, drukker, secretaris van de universiteit en dichter en toneelschrijver. Hij regelde de armenzorg in Leiden. Hij trok immigranten aan voor de textielindustrie. Hij organiseerde het Leidse landjuweel van 1596, de eerste 3 oktobervieringen, de feestelijke optocht bij de

Monument dat Van Hout deelt met Dousa, Van der Werf en Willem van Oranje.

opening van Leidse universiteit en een grote loterij ten behoeve van het Elisabeth Gasthuis. „Hij heeft zijn hele leven zitten schrijven”, zegt Bostoën. „Hij was echt een homo universalis, een alleskunner. Een regelneef eerste klas. Hij kende iedereen en hield alles in de gaten.” Maar ook een barse man, zegt Kees Walle. „Hij schold iedereen stijf.” Over de verdiensten van Van Hout twifelen de leden van de historische vereniging niet. „Er is nie-

mand die zo belangrijk is geweest voor de ontwikkeling van Leiden.” De herdenkingssteen wordt morgenmiddag onthuld in de Pieterskerk. Dat gebeurt na de jaarlijkse Jan van Houtlezing. Die wordt dit jaar gehouden door Bostoën, onder de titel 'Vrienden bij het graf van Jan van Hout'. De bijeenkomst in de Pieterskerk is voor iedereen toegankelijk en begint om 16 uur. Er wordt ook een boek gepresenteerd: 'De nalatenschap van Jan van Hout'.